శిల్పి

చింతా దీక్షితులు

౧

శిలావిగ్రహాలలోనూ, దారువిగ్రహాలలోనూ భగవంతుని సాక్షాత్కరింపచేసుకొనే ప్రజలు గల దేశమది. అట్టి విగ్రహాలలో భగవదంశ కనిపించేరోజు లవి.

ఆదేశమును ఒకమహారాజు పరిపాలిస్తున్నాడు. ఐహికసంపత్తుతోపాటు పారమార్థికబుద్ధికూడా ప్రజలకు సమకూర్చవలెననే కోరికగల మహారాజతడు. మహారాజుకోరికను సఫలీకృతము చేయడమే జీవితపరమార్థముగా ఎంచుకొనే ప్రజలు వారు.

పురోహితుల ఆశీస్సుల బలమును పొంది మహారాజు సంకల్పములు మంత్రుల ద్వారా సత్కార్యములుగా ఫలించి ప్రజలసంతోషమునకు పాత్రమయ్యేవి.

ఒకనాడు మహారాజు మంత్రులతోనూ, పరివారముతోనూ తనరాజ్యమంతా సంచారముచేశాడు. ప్రజల సంతుష్టి చూచి అతని మనస్సులో కూడా సంతుష్టి పొడుకొన్నది. కాని, తనరాజ్యములో అన్నిదేవాలయములలోనూ ప్రజలు పురుషవిగ్రహాలనే ఎందుకు కొలుస్తున్నారో అతనికి తెలిసింది కాదు. ప్రజలు కొలిచే పురుషవిగ్రహాలలో అధికసంఖ్య అందమైనవే. సౌందర్యోపాసకుడైన మహరాజుకంటికి అందమైన స్త్రీదేవతావిగ్రహ మొక్కటే గోచరించక పోవడానికి కారణ మేమిటో.

మంత్రుల నడిగాడు. చెప్పలేకపోయారు. కాని ఈసమస్య పరిష్కరించేభారం మంత్రులదే కాబట్టి వారాపనికి పూనుకొన్నారు.

౨

ఆరాజ్యములో అందమైన విగ్రహాలన్నీ చేసే శిల్పి ఒక్కడే ఉన్నాడని మంత్రులు విచారించగా తేలింది. రాజ్యములో అందమైనపురుష విగ్రహాలన్నీ చెక్కినవా డతడే.

రాజాజ్ఞ అయినదని శిల్పితో చెప్పారు. ఒక పూరిగుడిసెలో, తన ఔన్నత్యాన్ని తాను గుర్తించని ఆశిల్పి ఉన్నాడు. అర్ధనిమీలిత నేత్రాలతో కూర్చుని తాను చెక్క విగ్రహరూపాన్ని తన మనస్సునుండి ఎదురుగాఉన్న రాతిబండమీదికి దింపడానికి యత్నిస్తున్నాడు. ఆయత్నములో యోగిధ్యాన మున్నది; భక్తుని ఆవేశ మున్నది.

ధ్యానించదగ్గ విగ్రహాలను ప్రజలకు చెక్కిఇవ్వడమే అతని జీవితధర్మము. బాల్యదశలో అందు కొరకే ప్రయత్నించాడు. తనతండ్రి ఉపదేశమూ అదే. యౌవనములో ఆధర్మమునే నిర్వహిస్తున్నాడు. తన గురువు ఉపదేశమార్గమూ అదే.

అతడు చెక్కిన హనుమంతుడు ప్రజలపూజలంది వారిని వీర్యవంతులనుగా చేస్తున్నాడు. అతడు చెక్కిన శ్రీరాముడు ప్రజల మ్రొక్కులుగొని వారికి అభీష్టములు ప్రసాదిస్తున్నాడు. అతడు చెక్కిన శ్రీకృష్ణుడు ప్రజలస్తోత్రములను స్వీకరించి వారికి ముక్తి దయ చేస్తున్నాడు.

ఆదేవతలను సృష్టించిన అతనికి ఆదేవతలు సంతుష్టిని ప్రసాదిస్తున్నారు. కుటుంబయాత్ర సునాయాసముగా చేసికొనుటకు ప్రజలాతనికి తోడ్పడుతున్నారు.

రాజుగారి ఆజ్ఞ అయినదిగనుక అతడు రాజుగారి కొలువుకు వచ్చాడు.

౩

"ఈరాజ్యములో శిల్పివి నీవేనా?"

"నే నొకడను మహారాజా."

"అగ్రహారములో శివలింగము నీచేతపనా?"

"అవును మహారాజా."

"బ్రాహ్మణవాడలో శ్రీరామవిగ్రహమో?"

"నేను చెక్కినదే మహాస్వామీ."

"సిరివరములో హనుమంతుని చెక్కిన దెవ్వరు?"

"నేనే మహాస్వామీ."

"కలనాడులో శ్రీకృష్ణుడు ఎవరుచేసినది?"

"తమ దాసుడే మహాప్రభూ."

"దీపపురంలో సూర్యవిగ్రహము చెక్కినది?"

"తమ దాసుడే మహాప్రభూ."

"నీవు చేసిన దేవతాస్త్రీవిగ్రహముల పేళ్లు చెప్పు."

"నేను......మహారాజా."

"ఏవిగ్రహాలు చెక్కావు?"

"నేను స్త్రీవిగ్రహాలు— మహాస్వామీ."

"చెప్పు ఏవిగ్రహాలు చెక్కావు?"

"నేను దేవతాస్త్రీల విగ్రహాలు ఏమిన్నీ—"

"చెక్కలేదూ."

"లేదు మహాప్రభూ."

"ఏవీ చెక్కలేదా?"

"లేదు మహారాజా—ఒక్కటి తప్ప."

"ఒక్కటి చెక్కావా?— ఎవరిదీ?"

"చెప్పమని సెలవా? ప్రభూ?"

"చెప్పు."

"నాతల్లిది."

"నీతల్లిది దేవతాస్త్రీవిగ్రహమా?"

"ప్రజలకు కాదు మహాప్రభూ! నాకే అది—"

"అది ఎక్కడ ఉన్నది?"

"అందుకోసమే నేను దానిని పూజించుకొంటున్నాను. ప్రజలకు దానితో ఏమిపని మహారాజా?"

"మీ ఇంటనే ఉంచి పూజించుకొంటున్నావా?"

"చిత్తము మహారాజా."

"నీవు చెక్కిన ఇతరవిగ్రహాలవంటిదేనా అది?"

"అందమున వాటితో సమానమైనదే కాని నాకది అమూల్యము."

"ప్రజలకుమాత్రము తమతల్లులను పూజించుకోవాలని ఉండదూ?"

"ఉండదా మహారాజా."

"వారికి ఆకోరిక నీవల్లనే ఫలించవలెనుగాదా."

"చిత్తము స్వామీ."

"ఇకముందు వారికోరికకూడా తీరుస్తావుకదా."

"అది నాకు సాధ్యమా తండ్రీ."

"జగజ్జనని పార్వతిలేదూ, సరస్వతిలేదూ, రమాదేవి లేదూ—ప్రజలుకూడా తమ తల్లులను కొలిచే అవకాశం వారికియ్యవా?"

"అది నాకు సాధ్యమా తండ్రీ?"

"ఎందుకు కాదు?"

"శక్తిలోపము మహాప్రభూ."

"అందమునకు పరమావధి పురుషవిగ్రహాలలో చూపిన నీకు శక్తి చాలదనడం భగవంతునియెడల అపచారం చేసినట్లు కాదూ?"

"చిత్తము స్వామీ."

"భగవంతుడు ప్రసాదించినశక్తి ప్రజలకోసం వినియోగించకపోతే దానివల్ల పాతిత్యం చుట్టుకోదూ?"

"చిత్తము స్వామీ."

"నిన్ను కన్నతల్లిని పూజార్హముగా చెక్కిన నీచేతికి జగజ్జననిని చెక్కడానికి తాహతు వచ్చినట్టే కదా."

"చిత్తము స్వామీ."

"ముగురమ్మల విగ్రహములనూ చెక్కి ప్రజలలో మాతృభక్తి పెంపొందింప చేస్తావన్నమాటేనా?"

"స్వామీ ఒకమనవి."

"కలకాలమూ నీవిగ్రహాలు పరమునకు బాటలు కట్టవలసి ఉన్నది."

"స్వామీ ఒక......"

"ఒక ఏడాది గడువు."

"స్వామీ......"

"ఇక సెలవుతీసుకోవచ్చును."

"చిత్తము స్వామీ."

౪

రాజాజ్ఞను పొందిన శిల్పి రాజుగారి అనుగ్రహమూ, ధనమూ సంపాదించవలె ననే కోరికతో తన కార్యానికి పూనుకోవలసినదే కదా. అత్యుత్తమమైన శిలాఖండములూ, సరియైన పరికరములూ సమకూర్చుకొనవలెను కదా. భయభక్తులతో పనికి పూనుకోవలెను కదా.

రాజాజ్ఞ పొందిన ఆశిల్పి యింటికి వచ్చాడు. నిరంతరమూ శిల్పకార్యములో నిమగ్నుడై ఉండే ఆశిల్పి శిల్పకార్యము పూర్తిగా కట్టిపెట్టాడు. ఏకాంతస్థలములో ఏకాగ్రమనస్సుతో కూర్చున్నాడు.

ఒకనెల గడిచింది. రెండు నెలలు గడిచాయి. మూడు నెలలు గడిచాయి. అతడు ఏకాంతస్థలమును విడవలేదు. మనస్సును ఏకాగ్రముగానే ఉంచుకొన్నాడు.

అతని కుటుంబ పోషణము మహారాజుగారు చేస్తున్నారు.

నెలలు గడచిపోతున్నవి. శిలాఖండములు సంపాదించవలెననేబుద్ధి కలగనేలే దతనికి. పరికరములు బాగుచేసుకోవలెననే కోరికే లేదాతనికి.

సంవత్సరము పూర్తికానున్నది. మహారాజుగారే దేశదేశాలనుంచి మంచిమంచిరాళ్లు తెప్పించి అతని యింటికి చేర్పించారు. మంచిమంచి పరికరములు తమ పనివాళ్లచేత చేయించి శిల్పియింటికి చేర్పించారు. శిల్పి వీటిని చూచి చిరునవ్వు నవ్వాడు. ఏడాదిగడువూ గడిచిపోయింది. రమ్మని రాజాజ్ఞ అయినది శిల్పికి.

౫

"శిల్పీ."

"చిత్తము స్వామీ."

"విగ్రహములు పూర్తి అయినవా?"

"స్వామీ ఒక్క మనవి."

"నీశక్తి నీవు గ్రహించలేకపోయావు కాని పురుష విగ్రహాలపట్ల వికసించిన నీశక్తి స్త్రీ విగ్రహములంటే లుప్తమయిపోతుందా? అందముగా అమరినవా విగ్రహాలు?"

"స్వామీ—దాసుణ్ణి క్షమించవలెను."

"క్షమించడ మెందుకు. నిన్ను బహూకరించడానికి ఈరోజున సర్వమూ ఆయత్తము చేశాను."

"స్వామీ—ప్రభులపట్ల అపచారము చేసిన ఈ దాసుడు ప్రభువులు విధించే శిక్షకు తల యొగ్గియున్నాడు."

"ఏల శిక్ష?"

"స్వామీ—ఒక్క మనవి."

"ఏమది?"

"గడువు దాటిపోయింది. రాజాజ్ఞ మీరాను..."

"విగ్రహములు పూర్తి కాలేదా?"

"ఆపనికింకా పూనుకోనేలేదు మహారాజా."

"రాజాజ్ఞ ధిక్కరించావన్నమాట."

"చిత్తము."

"నీకుటుంబభృతి ప్రజాధనముతో నేనే చేశాను గదా."

"అది నేనెరుగుదును స్వామీ."

"అందుకు బదులు రాజుకు నీ వేమి సేవచేసినట్లు."

"స్వామీ!—ఒక్క మనవి."

"కుశలుడవైన నీవు విగ్రహాలు మొదలు పెట్టనైనా మొదలుపెట్టకపోవడానికి కారణము?"

"అదే మనవిచేసుకోబోతున్నాను."

"కానీ."

"ముగ్గురమ్మల విగ్రహాలు చెయ్యమని తాము సెలవిచ్చారు."

"అవును."

"వారు మన తల్లులు."

"అవును."

"వారు స్త్రీలు."

"అవును."

"నేను సామాన్య పురుషుణ్ణి."

"కావచ్చును."

"ఇంద్రియములు బలమైనవి—స్వామీ."

"అవును."

"నావంటి సామాన్య పురుషుడు ఊహ కందని స్త్రీదేవతల విగ్రహాలు చెయ్యప్రూనుకోగలడా స్వామీ?"

"నీకు నై పుణ్యములో లోటు లేదు."

"లేదుస్వామీ—భగవంతుని దయవల్ల."

"చేయవలెనని కోరిక, భావన ఉన్నవి."

"ఉన్నవి స్వామీ."

"ఇంక ?"

"మహారాజా, మనవి చేసుకొంటున్నాను. చిత్తగించండి. మాతృభావం దేవతలపైని కలగకుండా వారి అవయవాలు ఎట్లా ఏర్పరించగలను ప్రభూ; వారివిగ్రహాలు ఎట్లా చెక్కగలను? విగ్రహం చెక్కే వేళ నామనస్సు వికలమయితే నాకు నరకము రాదా? దేవతాస్త్రీల అప్రతిమానసౌందర్యములో నేను నాతల్లి సౌందర్యము చూడగలననే ధైర్యము నాకు లేవినాడు నేను శిలాఖండము తాకగలనా? వారికి అవయవాలు ఏర్పరచేటప్పుడు నాచేతులు శిశుహస్తములు కానిదే నేనెట్లా ఆదేవతావిగ్రహాలు మలచగలను? నా కాదేవతలు తల్లులుకావాలి, ఆదేవతలకు నేను శిశువును కావాలి; లేకుంటే ఆసౌందర్యమును చూచిన నామనస్సుకు చాంచల్యము కలిగితే ఆసౌందర్యమే నన్ను బలిగా తీసుకోదా? అట్టి విగ్రహములు ప్రజాపూజకు అర్హమవుతవా?"

"శిల్పీ—నీకింకొక సంవత్సరము గడువు."

"చిత్తము, స్వామీ"

"నీతోపాటు నేనూ నిత్యమూ తల్లులను ప్రార్థిస్తూ ఉంటాను."

"చిత్తము స్వామీ."

"నీ కోరిక నెరవేరుతుంది."

"చిత్తము స్వామీ."

"నీవే అట్టి విగ్రహాలు చెక్కవలెను. తప్పితే ఎవరు చెక్కగలరు?"

"చిత్తము స్వామీ."

".నీ కౌశల్యమునకు నీభక్తిని జోడించు."

"చిత్తము స్వామీ."

"ప్రజల హృదయములతోపాటు నా హృదయమున్నూ మాతృపూజకై తొందరపడుతున్నది."

"చిత్తము స్వామీ."

౬.

మహోత్కర్యమును నియోగించిన మహారాజు రాచకార్యములలో మునిగి తేలుతూ ఉన్నాడు. కాని శిల్పి సర్వమునూ పరిత్యజించి ముగ్గురుతల్లులమీదా మనస్సు నిలిపి వారి అనుగ్రహము పొందడముకోసమై నిరీక్షిస్తున్నాడు. నెలలు గడచిపోయినవి. రాజుగారు పెట్టినగడువుకూడా దాటిపోయింది. రమ్మని రాజాజ్ఞ కాలేదు. శిల్పి వెళ్లలేదు. సంవత్సరములు గడచిపోవుచున్నవి. రమ్మని రాజాజ్ఞకాలేదు. శిల్పి వెళ్లలేదు. శిల్పికి ముసలితనము వచ్చినది. రాజుగారి సంగతే మరిచాడు. కాని తల్లులప్రేమకు పాత్రమౌతున్నాడు.

ఒళ్లు ముడతలు పడ్డది. దృష్టి తీక్ష్ణముగానే ఉన్నది. చేతులకు వణుకులేదు. బాహ్యదృష్టిలేదు.

ఏకాంతస్థలములో ఆముసలిశిల్పి పరికరాలు చేత బట్టి బండరాళ్లు మలుస్తున్నాడు. తల్లుల రూపములు మనస్సులో పదిలముగా నిలుపుకొని వాటిని భద్రముగా శిలలోనికి అవతరింప చేస్తున్నాడు. ఆనాటి కానాడు ముసలితనము హెచ్చుతున్నది. దేహము దుర్బలమవుతున్నది. ఆనాటికానాడు ముగురమ్మల విగ్రహాలూ రూపములు పొందుతున్నవి. జీవకళలు వహిస్తున్నవి. ప్రజాపూజ కువ్విళ్లూరుతున్నవి.

ముసలివానిలో శైశవ మంకురించి పెరిగినది. పెదవులకు మందహాసము వచ్చినది. హృదయమునకు నైర్మల్యము కలిగినది. అతని చేతులద్వారా అతని హృదయమందు ప్రతిష్ఠితమైఉన్న తల్లులరూపములు అతడు మలిచినవిగ్రహములలోనికి దిగజారినవి. ఆవిగ్రహములలో అవి కాపురముండ మొదలుపెట్టినవి.

చారులవల్ల విన్నాడు మహారాజు, ముగ్గురమ్మల విగ్రహాలూ ప్రజాపూజకు సిద్ధముగాఉన్నవని. అమితముగా సంతోషించాడు. శిల్పిని బహూకరించవలెననీ, మహావైభవముతో విగ్రహములను ప్రతిష్ఠచేయించవలెననీ తలచాడు మహారాజు.

కాని శిల్పిఎక్కడ ?

తనదేహమునూ, తనఆత్మనూ అతడు తనతల్లులకు ధారపోశాడు. ప్రజాదృష్టికి గోచరముకాకుండా తన తల్లులలోనే అతడు నిత్యమూ కాపురముంటున్నాడు. మహావైభవముతో విగ్రహప్రతిష్ఠ జరిగింది.

పండితులు వచ్చి ఆవిగ్రహాలను చూచారు. ఆవిగ్రహాలకు మొక్కుకొన్నారు. తల్లులు నిత్యనివాసం చేసుకొన్న ఆవిగ్రహాలు తల్లులే అన్నారు వారు. రాజుగారి కోరికపైని పండితులు శాస్త్రరచనకు సాధనాలు సంపాదించుకొన్నారు.

అప్పుడే పుట్టింది శిల్పశాస్త్రం.

ఏకాంతము S. S. S.